European Commission

Juhend sigade sabade lõikamise lõpetamiseks

Juhendi koostaja: Euroopa Komisjon

Kuupäev: 23.02.2022

Põllumajandus- ja Toiduamet

E-mail: pta@pta.agri.ee

Sisukord

1. Sissejuhatus 3

2. Tegelusmaterjal..... 5

3. Sobiv temperatuur, valgus ja õhukvaliteet..... 7

4. Tervis ja füüsiline vorm.....10

5. Konkurents.....11

6. Toitumine.....13

7. Sulu ülesehitus ja puhtus.....14

8. Kasutatud allikas..... 15

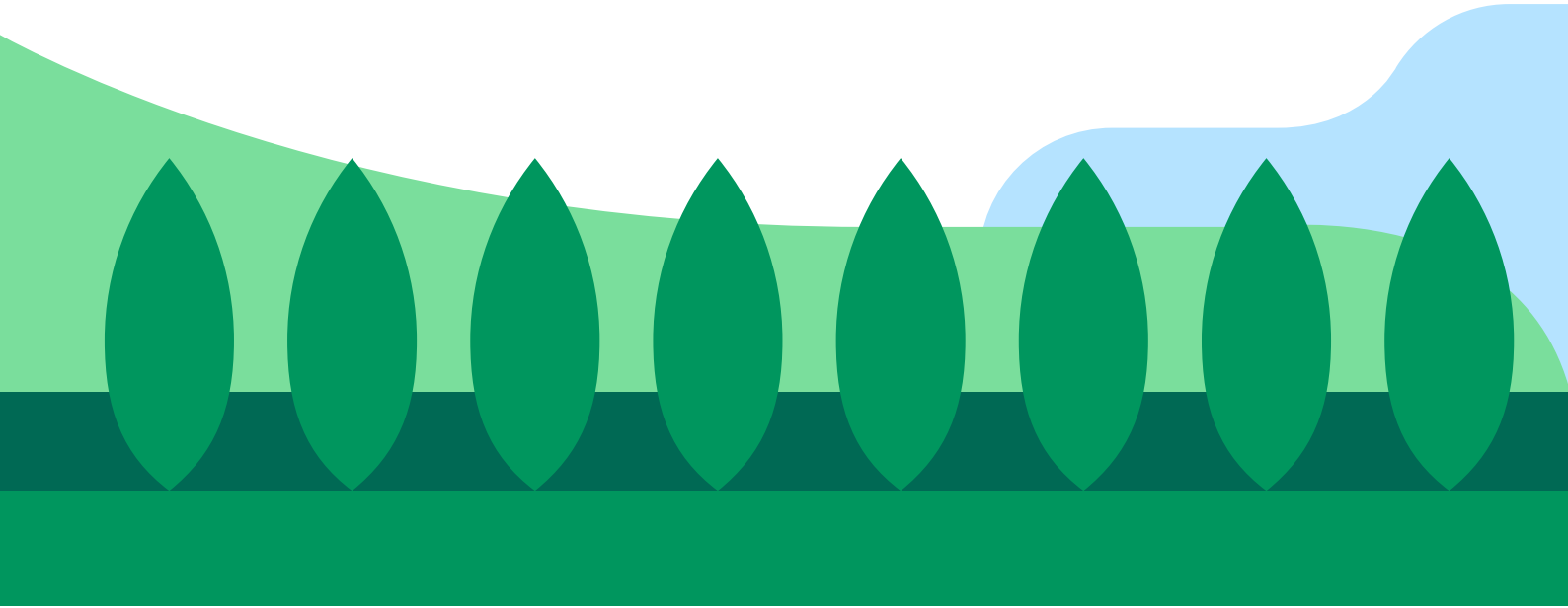

1. Sissejuhatus

Sabade närimine sigalates on mitmetahuline probleem, millel ei ole ühte kindlat lahendust. Iga seakasvataja peaks parimate lahenduste leidmiseks jälgima oma sigu ning leidma just tema farmile sobivaimad meetodid, et loobuda sabade rutiinsest lõikamisest ning kasvatada hea tervisega sigu.
Siin infolehes on välja toodud kuus olulist valdkonda, kust probleemid võivad alguse saada ning üksikasjalikult kirjeldatud tegevusi murekohtade tuvastamiseks ja kõrvaldamiseks.

Miks peaks seakasvataja soovima sabade lõikamisest loobuda?

Näritud sabad tähendavad väiksema kaaluga rümpa, mille tulemusena väheneb selle hind ning seakasvataja sissetulek. Kõik kuus valdkonda, mis aitavad kaasa sabade närimise lõpetamisele, aitavad tagada ka sigade parema tervise. Erinevalt sabade rutiinsest lõikamisest parandab nende probleemidega tegelemine sigade tervist, vähendab antibiootikumide kasutamise vajadust ja suurendab toodangut. Seakasvataja, kes ei lõika sigade sabasid, maine paraneb ja see on märk paremast loomade heaolust.

Kust alustada?

Alustada tuleks oma sigade jälgimisest, et tuvastada sabade närimise riskitegurid. Nii leiad üles murekohad ning saad tegeleda sabade närimise algpõhjustega. Probleemid võivad esineda kuues erinevas valdkonnas,. See infoleht on abiks nende tuvastamisel ja lahendamisel, et saaksid lõpetada sabade rutiinse lõikamise.

Kuus peamist valdkonda, mille jälgimine aitab tagada stressivabad sead ja seeläbi vähendada sabade närimist ning loobuda nende lõikamisest:

1. **Tegelusmaterjalid** (põhk, rippuvad köied jms) -sigadel on tugev vajadus oma ümbrust uurida ning otsida toitu läbi nuuskimise, tuhnimise, hammustamise ja närimise. Kui sead neid tegevusi teha ei saa, on neil igav, tunnevad ennast halvasti ja neil võib tekkida stress.

2. **Mugav temperatuur, valgus ja õhukvaliteet** – sead vajavad stabiilset keskkonda, mille temperatuur, valgustus ja niiskustase on optimaalsed.

3. **Hea tervis** – üldine hea tervis on üks parimatest viisidest, kuidas sabade närimist vältida.

4. **Konkurentsi vähendamine** – piisavalt süüa ja ruumi, et ei tekiks kisklemist. Kõigil sigadel peab olema võimalus süüa ja puhata ülejäänud karjaga samaaegselt.

5. **Hea kvaliteediga sööt** – sigadel on vaja õige konsistentsiga toitaineterikast sööta ning puhast ja värsket vett.

6. **Sulu ülesehitus/puhtus** – sigadel on vaja, et neil oleksid erinevad alad söömiseks, puhkamiseks ja enda kergendamiseks. Räpane ümbrus, eriti söömis- ja puhkealal, on märk sellest, et sigadel on midagi viga.

Nende valdkondade optimeerimine vähendab sabade närimist ja kaotab vajaduse nende lõikamiseks.

Sammud, mida ette võtta, kui sabade närimine toimub – ka nendes sigalates, kus kõiki kuut valdkonda hoolikalt jälgitakse, võib ette tulla sabade närimise puhanguid. Kui see juhtub, siis järgi neid samme:

1. Eralda hammustaja teistest sigadest ning ravi hammustatud sigu.

2. Lisa värsket tegelusmaterjali (nt köis, saepuru, põhk)

3. Vaata üle kuus eelnevalt nimetatud valdkonda ja vajadusel parenda probleemseid kohti.

On väga oluline tuvastada probleemid kiiresti ja asuda kohe neid parandama. Varajased märgid sabade närimise kohta on näiteks rippuvad sabad, saba libutamine, karvutud sabad, paistetus sabapiirkonnas ning sigade rahutus ja hammustusjäljed.

2. Tegelusmaterjal

Märgid sellest, et pakutud tegelusmaterjal pole sinu sigade jaoks piisav ja on oht, et sead hakkavad sabasid närima:

- Näritud kõrvad ja sabad
- Nahahaavandid
- Sigadel on tegelusmaterjali vastu huvi kadunud
- Tegelusmaterjali asemel teiste sigade või sulu närimine
- Väljaheites tuhnimine ja sellega mängimine
- Tegelusmaterjali pärast kaklemine
- Kärsaga teiste sigade kõhu nügimine

Millist tegelusmaterjali anda? On olemas tegelusmaterjale, mis sobivad kasutamiseks ka restpõrandaga sigalates – näiteks lühemaks hekseldatud põhk, lutsern, kanepist, linakiududest või muust looduslikust materjalist tehtud köis. Sigadele on oluline, et nad saaksid tegelusmaterjali asukohta, struktuuri ja välimust muuta, see peab olema näritav või söödav ja sead peavad saama selles tuhnida. Materjal peab olema asetatud sobivale kõrgusele, ei tohi segada puhkamist ja söömist ega tohi saada väljaheidetega kokku. Pane lisamaterjale sulgudesse, kus on suurem sabade närimise risk.

Miks tegelusmaterjali anda? Sigadel on tugev loomuomane vajadus enda keskkonda uurida ja toitu otsida. Kui nad ei saa tuhnida, nuuskida, hammustada ja närida, hakkab neil igav ja neil tekib stress.

Millal tegelust anda? Materjalid peavad sigadele kogu aeg ligipääsetavad olema. Et sigade huvi säiliks, peab tegelusmaterjali vahetama, uuendama ja puhtana hoidma.

Kui palju see maksab? Hinnad varieeruvad, aga on arvutatud, et põhu kasutamine moodustas nuumsigalates umbes 0,25% kogukuludest ja 2,8–4% kogukuludest poegimissigalates.

Kuidas ma tean, et teen seda õigesti? Kõige olulisem on oma sigu jälgida. Kas nad on tegelusmaterjalist huvitatud või mängivad nad hoopis teiste sigade ja suluvarbadega? Kas nad võistlevad materjalide nimel?

Valem arvutamaks, kas sigadel on piisavalt tegelusmaterjali:

1. Kui sead on aktiivsed, aga mitte söömas, siis loe kokku, mitu siga uurib või närib tegelusmaterjali. **See number on valemis „A“.**

2. Loe kokku sead, kes on kontaktis teiste sigade või sulu osadega (ära loe neid, kes joovad või söövad). **See number on valemis „B“.**

3. **Asenda valemis tähed saadud numbritega: A/(A + B).** Näiteks, kui 20 siga uurisid tegelusmaterjali ning 10 siga teisi sigu või sulgu, tuleb vastuseks 20/30. Nüüd korruta vastus sajaga, et saada protsendid. Näite puhul on vastuseks 66,7 %. Vaata alumist tabelit, et otsustada, kas tegelusmaterjal on piisav või oleks seda vaja lisada või uuendada.

100%–86,4%	86,3%–18,1%	18%–0%
Maksimaalselt uuriv käitumine – lisa tegelusmaterjali jaoks vajadus puudub.	Keskmiselt uuriv käitumine – lisa tegelusmaterjali ei pea pakkuma, aga see võib tulla kasuks (eriti, kui sinu tulemus on skaala madalamas pooles).	Minimaalselt uuriv käitumine – tegelusmaterjali lisamine on väga soovitatav.

Kas tegelusmaterjali kasutamisel on ka negatiivseid külgi? Negatiivsed küljed puuduvad, kui järgida paari lihtsat põhimõtet: kasutatav põhk peab alati olema kuiv ja korralikult hoiustatud, et vältida mükotoksiini reostust. Niiskus võib põhjustada põhu paisumist põhukünas ning sead ei saa seda sealt välja tõmmata. Lühemaks hekseldatud põhku saab edukalt kasutada ka restpõrandaga sigalas. Riigid, kus sigade sabasid ei lõigata, on raporteerinud, et ummistused on harvad. Haiguste leviku vältimiseks tuleb pöörata tähelepanu tegelusmaterjali päritolule. Allapanu, nagu näiteks põhku, tuleb vähemalt 90 päeva enne sigadele andmist hoiustada tarastatud varjulises kohas, kuhu puudub ligipääs kõrvalistel isikutel või teistel loomadel.

Kas teadsid? Kui tekib sabade närimise puhang, paku sigadele kohe uut tegelusmaterjali. Abi võib olla erinevate huvitavate tuhnimismaterjalide kasutamisest. Näiteks kasuta loodus-likust materjalist köisi, puidust laaste, põhku, õlgi, heina või muid näritavaid materjale. Osa seakasvatajaid hoiab tagavaraks hädaabi tegelusmaterjale ootel. Kui pakud sigadele köit, siis seo sinna sisse sõlmed, et sead ei saaks pikki köiejuppe välja hammustada. Nii väldid lägakanalite ummistusi.

Sara Barbieri– teadlane, Universita degli Studi di Milano, Itaalia: *„Arendasime riikliku uurimisprojektina seakasvatuse kohta kulukalkulaatori, mis aitab mõõta lisaks põhule teiste tegelusmaterjalide kasutamise väärtust. Tulemused näitavad, et ka siis, kui sisse arvutada hooldus- ja töökulu, on kulud võrreldes kasuteguritega ebaolulised."*

3. Sobiv temperatuur, valgus ja õhukvaliteet

Märgid sellest, et temperatuuri, valguse või õhukvaliteediga on probleeme:

- Räpasus
- Rahutus/agressioon
- Teineteise otsa ronimine
- Värisemine
- Vee ja väljaheidetega mängimine
- Vähenenud isu
- Sead lesivad külili ja/või teineteisest kaugel
- Väljaheited puhkamisalal
- Hingeldamine, aevastamine või köhimine
- Silmapõletik

Mida teha? Õige temperatuuri ja õhukvaliteedi tagamine on sigade stressitaseme madalal hoidmiseks olulise tähtsusega. Parim lahendus on see, kui sulus on alad erinevate temperatuuridega. Külmas kliimas on vajalik tagada sulgude soojustus, pesamaterjal või küttesüsteem. Kuuma ilmaga võivad abiks olla näiteks maasoojuspump, konditsioneer, udusüsteem, dušid või püherdusala. Ventilatsioon peab piirama külma õhu voolu sigade magamisalasse ning hoidma tolmu- ning ammoniaagitaset minimaalsena. Sigadel peab olema võimalus vältida otsest päikesevalgust. Valgusintensiivsus peab vähemalt 8 tundi päevas olema 40 luxi. Kuna pidev valgus tekitab stressi, peab sigadele tagama öö ja päeva vaheldumise rütmi. Väga eredat valgust kasutada ei tohiks.

Miks? Sigade võime oma kehatemperatuuri reguleerida on väga piiratud – sead ei saa higistada ning neil puudub võimalus end sel viisil jahutada. Seetõttu vajavad nad stabiilset keskkonda, mille temperatuur on kogu aeg lähedane nende keha optimaalsele temperatuurile ning mis ei lase hooajalistel temperatuurikõikumistel ekstreemsusteni tõusta. Kõige paremini toimivad erineva temperatuuriga tsoonid. Kui seda sigadele ei tagata, võib see viia sabade hammustamiseni.

Kuidas seda teha? Saadaval on erinevad kütte-, jahutus- ja ventilatsioonivahendid. Otsese päikesevalguse eest kaitsevad näiteks rulood. Kisklemise vältimiseks sigade hämaruses hoidmine ei anna tulemusi ja seda teha ei tohiks.

Kui palju see maksab? Hind sõltub valitud vahenditest.

Kuidas ma tean, kas teen seda õigesti? Selleks on välja töötatud erinevad indikaatorid, näiteks ei tohiks temperatuuri muutus olla 24 tunni jooksul enam kui 4 kraadi, tuuletõmbus ei tohiks olla rohkem kui 0,2 meetrit sekundis ning jälgima peaks CO_2, NH_3 ja niiskuse taset.

Kas sellel on ka negatiivseid külgi? Kõik ventilatsiooni ning põrandakatte süsteemide kombinatsioonid ei ole sama efektiivsed. Seakasvatajate kogemused riikidest, kus sabasid ei lõigata, ütlevad, et parimaid tulemusi saavutatakse järk-järguliste muudatustega ventilatsioonis, küttes ja sulgude ehituses, mis leitakse läbi katse-eksituse meetodi.

Kas teadsid? Mõned põhjamaised seafarmid kasutavad farmi kütmiseks vedelsõnniku latentset kuumust. Lisaks farmi kütmisele aitab see ka ammoniaaki vähendada.

Jan Vugts, Soome HKScani vanemnõunik: „Kõige olulisem on, et sulu ehitus, põrand ning kliimasüsteem moodustaksid ühtse tervikliku süsteemi."

Anne-Claire Berentsen, loomade heaolu teadlane Alam-Saksi Tarbijakaitse ja Toiduohutuse ametis Saksamaal: „Eriti võõrdepõrsastele on ülikasulik ja mitte üleliia kulukas lahendus põrandaküte magamisalal. Nii on sigadel soe puhkeala ning jahedam aktiivse tegevuse ala. Nii saab üldist temperatuuri hoida madalamal, mis ühtlasi tähendab paremat ventilatsiooni ja vähem kahjulikke gaase. See annab sigadele võimaluse valida talle parasjagu sobivam temperatuur."

4. Tervis ja füüsiline vorm

Märgid sigade halvast tervisest, mis võivad viia sabade närimiseni:

- Näritud või lontis hoitud saba
- Nahakahjustused või -kriimud
- Suurenenud rahutus
- Lonkamine
- Isutus
- Hingeldamine, värisemine, köhimine, aevastamine, kõhulahtisus
- Ebastandardne kehasuurus
- Sotsiaalne eraldatus
- Suurenenud suremus

Mida teha? Vajalik on luua hea seakarja terviseplaan ja tagada regulaarsed veterinaari külastused. See aitab tagada sigade üldise hea tervise ning vältida taudide puhanguid.

Miks? Sigade hea tervis on üks kõige olulisemaid asju, mis aitab vältida sabade närimist. Samuti on see oluline iga seapidaja tootlikkuse ja äri jaoks.

Kuidas seda teha? Sigade emast võõrutamine mitte varem kui 28-päevaselt tagab põrsaste parema immuunsuse, suurema vastupidavuse ja väiksema vastuvõtlikkuse stressile. Sellised sead närivad sabasid vähem ning vajavad hilisemas elus vähem antibiootikume. Parim oleks, kui sead sünniksid, kasvaksid ja saaksid nuumatud kinnistes karjades. Kui see ei ole võimalik, peaksid nuumafarmid kasvatama vaid ühest farmist võetud sigu ja farmide vahel peaks olema tihe kontakt. See teeb lihtsamaks sigade tervise jälgimise, hügieenirežiimi ja vaktsineerimise koordineerimise. Korralda regulaarsed veterinaari külastused farmi ning paigalda sigalasse desobarjäärid. Erinevatest gruppidest pärit sigade kokku paigutamist tuleks vältida. Sigalas peab olema piisav arv sulgusid haigete sigade jaoks. Sulgudel, kus on haiged sead, peab eriti hoolega silma peal hoidma, kuna seal tõuseb sabade närimise risk.

Kui palju see maksab? Kasud kaaluvad kulud üles. Üldine sigade tervise parendamine toob kaasa parema tootlikkuse ja vähendab antibiootikumide kasutamise vajadust. Sead, kelle sabad on terved, on tugevamad ja parema tervise juures ning vajavad väiksema tõenäosusega veterinaari abi, ravimeid või erisööta. Samuti on neil võõrutamisel vähem probleeme.

Kuidas ma tean, et teen seda õigesti? Üldiselt on sigade hea tervise parimateks indikaatoriteks nende naha seisukord, saba hoidmise viis ja aktiivsustase. Karjatervise jälgimiseks võib kasutada ka täpsemaid indikaatoreid – näiteks ravimite kasutamise vajadus, sigade arv sulu kohta, haiglasulus olevate sigade arv, suremus alla 5% pärast võõrutamist, lonkamist vähem kui 5% ning abiks võib olla ka tagasiside tapamajast ja lihakombinaadist.

Kas sellel on ka negatiivseid külgi? Ei ole, terviseplaanist tulenevad kasud kaaluvad üles kõik võimalikud kulud.

Kas Sa teadsid? Euroopa Liidu liikmesriigid, kus kasvatatakse lõikamata sabadega sigu, on ühtlasi maailma kõrgeimate heaolustandandartitega sigade kasvatajad.

5. Konkurents

Märgid sellest, et sigadel ei ole piisavalt ruumi, mis võib viia sabade närimiseni:

- Madalad kehakonditsioonihinnangud
- Suured kaaluerinevused sulukaaslaste vahel
- Haavandid keha tagaosal (viitavad konkurentsile söömisel)
- Haavandid keha eesosas (viitavad konkurentsile ruumi osas)
- Kaklused söötmiskohtade läheduses
- Järjekord söömiseks
- Sead kasutavad sulu ruumi väga ebaühtlaselt

Mida teha? Igas sulus peab olema piisavalt ruumi, et sigadel ei tekiks konkurentsi sööda, vee ja ruumi pärast. Soovitatav on kasutada söödasüsteemi, kus kõik ühe sulu sead saavad samaaegselt süüa. Ad libitum söödasüsteemidega kaasneb suurem sabade närimise risk, kuna tihti ei suudeta tagada söögile ligipääsu kõigile sigadele korraga. Kui selliseid süsteeme kasutatakse, siis peaks kindlasti vältima konkurentsi söödale. Sulu ülesehitus on samuti väga oluline– ruumi suurus peaks võimaldama sigadele eraldi puhkeala ja aktiivsete tegevuste ala, samal ajal pakkudes võimalust ka sulukaaslaste eest varjuda.

Miks? Konkurents on stressitekitaja, mis võib viia sabade närimiseni. Uuringud on näidanud, et sead kasutavad kakluste vältimiseks osavalt kehakeelt. Kui neil ei ole ruumi, et konflikte vältida, satuvad nad stressi. Piisava ruumi tagamisel on ka teisi positiivseid mõjusid – sead saavad paremini puhata ning paraneb õhukvaliteet.

Kuidas? Lisaks sellele, et tagada sulgude ja sööturite piisav suurus, on oluline hoida samas sulus sarnase kaaluga sigu - ka see aitab vähendada konkurentsist tulenevat stressi. Kaalu järgi sigade jagamine peaks toimuma juba siis, kui põrsad emisest võõrutatakse, kuigi tuleks tähele panna, et erinevate pesakondade segamist peaks hoidma minimaalsena. Paiguta samast pesakonnast pärit sead nii palju kokku kui võimalik ning kaalu vaid kõige pisemate põrsaste kolimist lisavahenditega sulgu. Ka väikesed ja lihtsad muudatused võivad tagada sigadele sulukaaslaste eest varjumisvõimalused – näiteks kaldtee kõrgemal asuvale platvormile sulus.

Kui palju see maksab? Kui söötmisala on vaja suurendada, siis väheneb sulus põrandapind. Seetõttu võib tekkida vajadus sulus olevate sigade arvu pisut vähendada. Riikides, kus sellised muudatused on sisse viidud, peetakse tulemusi seda väärt olevaks.

Kuidas ma tean, et teen seda õigesti? Sigade naha hea seisukord näitab, et neil on piisavalt ruumi. Ruumi piisavust näitab ka see, kui sead ei kakle ega oota järjekorras oma võimalust söögi juurde pääsemiseks. Kui kõik sead mahuvad korraga sööma ühes sulu otsas ning korraga pikutama teises sulu otsas, siis ilmselt konkurentsi ei teki. Euroopa Liit ei reguleeri sigade küna pikkust, aga üks riik, kus sabasid ei lõigata, soovitab konkurentsi tekkimise vältimiseks küna pikkuseks umbes 17 cm põrsa kohta ning 22 cm nuumsea kohta.

Kas sellel on ka negatiivseid külgi? Kui välja arvata suurema küna soetamise kulu või sigade arvu vähendamine sulus, siis muid kulusid konkurentsi vähendamisega ei kaasne.

Söögikonkurentsi kaotamine oli üks kahest tähtsaimast faktorist, mida Euroopa Liidus lõikamata sabadega sigade kasvatajad välja tõid. Teiseks kõige tähtsamaks faktorisks peeti sööda ja vee kvaliteeti.

6. Toitumine

Märgid ebasobivast toitumisest, mis võib kaasa tuua sabade närimise:

- Madalad kehakonditsioonihinnangud
- Suured kaaluerinevused
- Madal rümpade kvaliteediklass
- Haavandid kõhul ja sooltes
- Saba või kõrvade nekroos

Mida teha? Sigadel on vaja sööta, milles on õige kogus kiudaineid (vähemalt 4%), mineraale ja asendamatuid aminohappeid (näiteks trüptofaan ja lüsiin). Sööt peab olema kvaliteetne ning konkreetsele sea tüübile sobiva konsistentsiga. Sööta peab andma sobiva sagedusega ning sööda tüüpi ei tohiks järsult vahetada. Piisav kogus puhast vett on samuti oluline.

Miks? Tasakaalus toitumine hoiab sead tervetena ning tagab soolestiku hea seisundi. Sead, kellel esineb soolestikus probleeme ning sead, kes peavad järsult uue söödaga kohanema, on stressis ning võivad hakata sabasid närima.

Kuidas seda teha? Osad seakasvatajad on leidnud, et vedelsöödal sead kasvavad ühtlasemalt, nende tootlikkus on suurem ja neil on vähem seedeprobleeme kui kuivsöödal olevatel sigadel. Osad veterinaarid soovitavad sabade närimise vältimiseks lisada söödale soola või pakkuda sigadele soola või mineraalidega rikastatud lakukivi, et vältida sabade närimist. Nii sööda kiudainesisaldus kui ka purustatud graanulite suurus on olulised sigade soolestiku tervise aspektist ning võtmetähtsusega sabade närimise lõpetamiseks. Hoia igast söödapartiist alles väike kogus umbes kaheks kuuks – kui sabade närimine tekib, siis on võimalus sööta analüüsida. Vee pakkumiseks soovitab üks Euroopa Liidu liikmesriik ühte jooturit 12 sea kohta. Veekvaliteeti peaks regulaarselt testima keemilise ja mikrobioloogilise analüüsiga. Jooturite survet ja töökorda peaks samuti regulaarselt kontrollima ning kohaldama sigade kehakaalu ja sigade terviseekspertide soovituste järgi.

Kui palju see maksab? Kuigi kvaliteetsed söödad võivad maksta rohkem, tasub see investeering end ära, sest lisaks muudele kasuteguritele saab tervetest sigadest ka kvaliteetsemat liha.

Kuidas ma tean, et teen seda õigesti? Kui kehakonditsiooni hinded on kõrged ning seedimine korras, siis sigadel ilmselt toitumisega probleeme ei ole. Sellegipoolest tasub oma sigade sööda toitainete sisaldust võrrelda sigade terviseekspertide soovitustega. Pidage nõu ka tapamajaga soolestiku surmajärgsete näitajate osas ja rääkige probleemide korral oma söödafirma ja veterinaararstiga.

Kas sellel on ka negatiivseid külgi? Tervisliku ja toitainerikka sööda pakkumisel ei ole negatiivseid külgi, kui välja arvata esialgne pisut suurem kulu. Hea soolestiku tervis tähendab vähem kõhulahtisust, tervemaid sigu, kiiremat kasvamist, paremat seedimist ja väiksemat antibiootikumide kasutamise vajadust.

Toidukvaliteedi suurendamine oli üks kahest tähtsaimast faktorist, mida Euroopa Liidus lõikamata sabadega sigade kasvatajad välja tõid. Teiseks kõige tähtsamaks faktoriks peeti toidukonkurentsi kõrvaldamist.

Kas teadsid? Kõrge toorkiudude sisaldus söödas rahustab sigu, sest nii kestab täiskõhutunne kauem. On teaduslikult tõestatud, et ebapiisav kogus trüptofaani toidus suurendab saba hammustamise ohtu. Saksamaal on soovitatav nuumsigade (28–110 kg) lüsiini ja trüptofaani suhe 1:0,2.

7. Sulu ülesehitus ja puhtus

Märgid ebasobivast sulu ülesehitusest või ebapiisavast puhtusest, mis võivad viia sabade närimiseni:

- Sõnnik sigade kehadel
- Suurenenud haigestumine (lonkamine, kõhulahtisus, hingamisteede põletikud)

Mida teha? Räpane ümbrus vähendab eluruumi mugavust ja suurendab kahjulike gaaside levikut. See tekitab sigadele stressi ja suurendab haiguste riske. Sigade räpasus tuleneb tihti nende ebasobivast käitumisest, mis omakorda tuleneb ebasobivatest elutingimustest. Näiteks võib olla liiga palju sigu sulus, ebasobiv temperatuur või halb ventilatsioon. Sigadele ei meeldi ka räpane tegelusmaterjal ning räpases keskkonnas lähevad tegelusmaterjalile tehtud investeeringud raisku.

Kus? On oluline, et sigadel oleks selge ala puhkamiseks, söömiseks ja enese kergendamiseks, eriti tähtis on see osalise restpõrandaga sulgudes. Puhkeala, söötmis-, ja jootmisalad ning tegelusmaterjal peavad olema kuivad ja puhtad. Rasked sead (tapakaal umbes 160 kg) vajavad piiratud toitumise korral sööturite juures lisaruumi.

Kuidas seda teha? Lisaks regulaarsele puhastamisele võiks otsida räpasuse põhjuseid. Eksperimenteeri temperatuuriga, paranda katkised jooturid, uuri seadmeid ja sulu ülesehitust, jälgi, kus sead end kergendavad ja miks. Nii saad aru, kus võib olla vaja muudatusi sisse viia.

Näiteks võib kaaluda põrandasoojendust puhkealal, jahutussüsteeme või bioloogilisi õhupuhastussüsteeme, mis eemaldavad tolmu, ammoniaagi ja ebameeldivad lõhnad õhust.

Kui palju see maksab? Puhastuskulud tasuvad ennast kuhjaga ära. Samas võib olla palju kuluefektiivsem eksperimenteerida sulu ümberehitusega selle asemel, et halva ülesehitusega sulusid väga tihti puhastada.

Kuidas ma tean, et teen seda õigesti? Kui sigade puhkeala on kuiv ja puhas, siis oled õigel teel! Võid kaaluda ka ammoniaagitaseme mõõtmist või kasutusele võtta puhtuse skaala ning jälgida räpaste sigade osakaalu.

Kas sellel on ka negatiivseid külgi? Ei ole.

Kas teadsid, et osad riigid kasutavad söötureid, mida saab seinale üles voltida. Tänu sellele esineb vähem sööda reostumist, raiskuminekut ning sead on puhtamad.

8. Kasutatud allikas
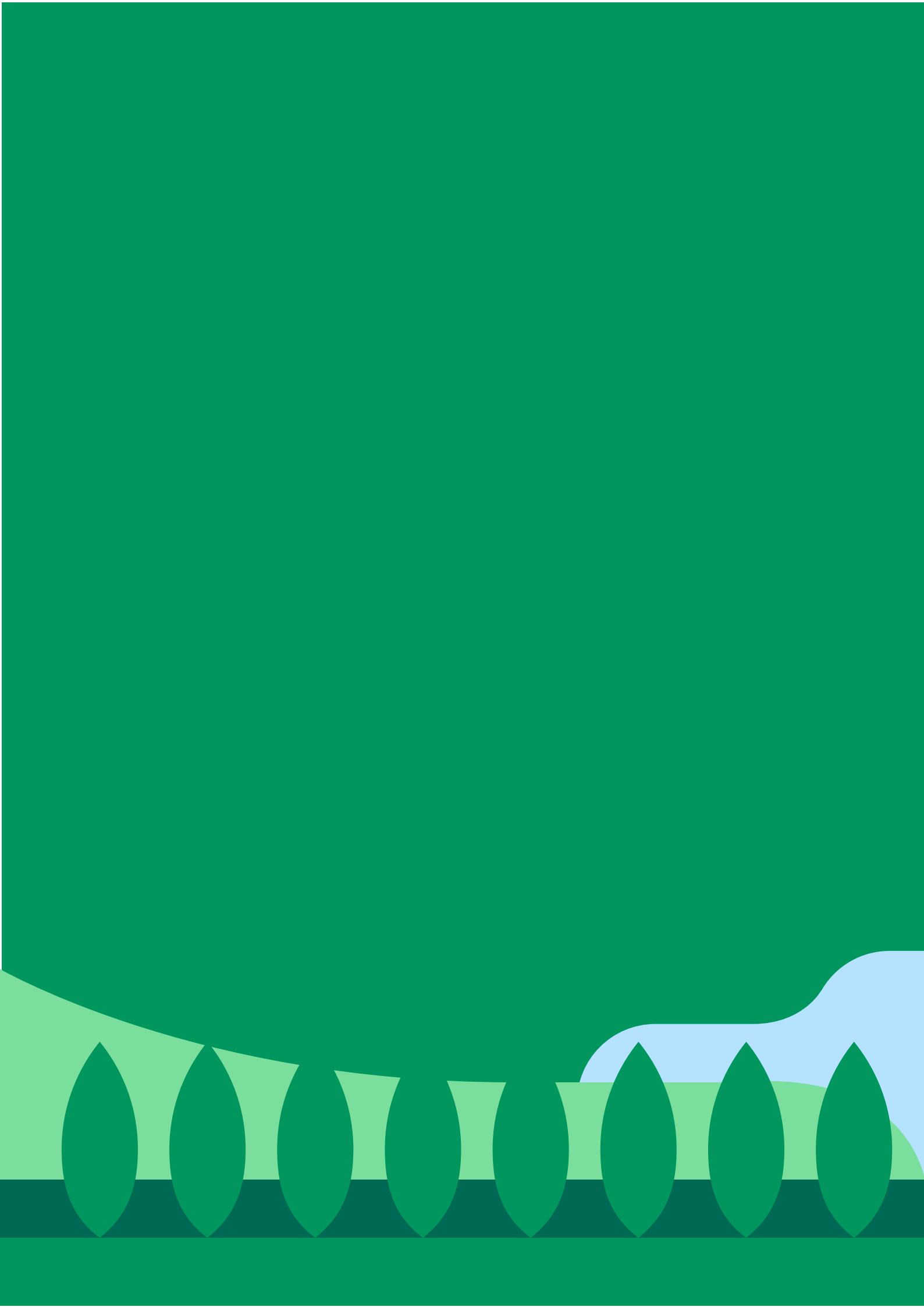
https://ec.europa.eu/food/system/files/2019-05/aw_practice_farm_pigs_tail-docking_eng.pdf